

Sjednica Građanskog foruma o ustavnim promjenama

Građansko društvo Bosne i Hercegovine mora odigrati odlučujuću ulogu i osigurati da nedavno doneseni amandmani na entitetske ustave budu u potpunosti provedeni i da njihov cilj – zastupljenost konstitutivnih naroda BiH i građana na svim nivoima vlasti i javne uprave, te njihovo učešće u procesu političkog odlučivanja – bude ostvaren. Ustavni amandmani predstavljaju ključni korak unaprijed za Bosnu i Hercegovinu ukoliko se provedu na odgovarajući način te ukoliko budu dio jednog šireg procesa.

Ovo je neformalno bio zaključak sa pete i njegove posljednje sjednice Građanskog foruma koju je Visoki predstavnik, Wolfgang Petritsch, održao u subotu ujutro u prostorijama OHR-a u Sarajevu.

Gosti Visokog predstavnika su, abecednim redom, bili sljedeći: Fra Petar Anđelović, gvardijan manastira Svetog Ante; Mladen Bošnjak, nezavisni novinar iz Ljubuškog; Ozren Kebo, glavni urednik časopisa "Start"; Rusmir Mahmutćehajić, predsjednik "Međunarodnog foruma Bosna"; Senka Nožica, potpredsjednica Helsinškog komiteta BiH i advokat; Mirko Pejanović, predsjedavajući Srpskog građanskog vijeća; i Ivan Plejić, profesor književnosti i hrvatskog jezika.

Otvarajući diskusiju, Visoki predstavnik je objasnio da je on insistirao na postizanju domaćeg rješenja u vezi sa Odlukom Ustavnog suda o konstitutivnosti naroda BiH u oba entiteta iz 2000. godine, kako bi izvršio pritisak na domaća rukovodstva da se sastanu i postignu kompromisno rješenje. Naročito nakon napada počinjenih 11. septembra u Sjedinjenim Američkim Državama, koji su ukazali na opasnost koju predstavljaju "slabe" države, postalo je neophodno da bh. lideri pokažu zrelost tako što će sami provesti odluku ovog Suda, rekao je

Visoki predstavnik, dodajući da “sporazum i kompromis postignuti između tri konstitutivna naroda predstavljaju spas i garanciju za postojanje Bosne i Hercegovine.”

Visoki predstavnik je nadalje pojasnio da je osnova za pregovore koji su vođeni pod njegovim pokroviteljstvom bila odluka Ustavnog suda, a ne “iznalaženje nove političke organizacije i strukture za ovu zemlju.” Rekao je da je politička struktura Bosne i Hercegovine definirana Daytonskim mirovnim sporazumom, i ukoliko bi se jedan dio jednačine oduzeo, cjelokupan Sporazum bi se raspao, dok još uvijek ne postoji nova vizija za ustroj Bosne i Hercegovine koja bi imala široku podršku među njenim liderima i građanima.

Visoki predstavnik je izjavio da oštru kritiku ustavnih amandmana od strane nekih intelektualaca smatra kontraproduktivnom. “Ovi intelektualci pokušavaju da uguše ono što predstavlja početak i suštinu demokratije na djelu,” izjavio je Visoki predstavnik. “Ukoliko neko ko napusti pregovore koji su u toku postane heroj, dok se drugi koji ostanu i veoma se trude da iznađu rješenje, provodeći dane i noći radeći na tome, okarakterišu kao ‘Karadžići’ – zašto bi se onda bilo koji političar ikada pokušao složiti sa bilo čim što se tiče ove zemlje? Postizanje kompromisa i sporazuma među predstavnicima tri naroda u BiH je jedini put naprijed,” rekao je Visoki predstavnik.

Dok su se gosti Visokog predstavnika složili sa njegovim gledištem da kompromis predstavlja suštinu demokratije, neki su izjavili da se kompromisi ne bi trebali praviti sa određenim političkim strankama i političkim opcijama. Visoki predstavnik je odgovorio rekavši da su sve političke stranke koje su učestvovale na pregovorima dio bh. političke realnosti, i da je važno prihvatiti to kao osnovu za dalji rad.

Učesnici na sjednici Foruma su svi iskazali svoje nezadovoljstvo u vezi sa činjenicom da su društvo i politička

realnost Bosne i Hercegovine još uvijek duboko podijeljeni i obilježeni "nepoznavanjem svog vlastitog identiteta i još većim nepoznavanjem identiteta drugih," kako je to iskazao jedan od učesnika. Učesnici su pomenuli obrazovni sistem koji je podijeljen na nacionalnoj osnovi te nacionalno definirane političke strukture kao prepreke na putu BiH da postane "jaka država" umjesto "slabe države."

Jedan od učesnika je predložio da vodeći princip političkog djelovanja u BiH bude integracija BiH u Evropu. "U ostalim bivšim komunističkim zemljama, ovo je omogućilo da se dese prava čuda," rekao je. Visoki predstavnik se u potpunosti saglasio sa ovim stavom.

Razgovarajući o detaljima ustavnih amandmana, svi učesnici su bili mišljenja da je važno da ovi amandmani predviđaju zastupljenost sva tri naroda na svim nivoima vlasti i javne uprave. "To će biti po prvi put u deset godina da će javnost u RS vidjeti Bošnjake i Hrvate na vodećim položajima u RS", rekao je jedan učesnik. Drugi učesnik je naglasio da bi se općinskim organima vlasti trebalo uveliko staviti do znanja da moraju restrukturirati općinsku administraciju i sudove u skladu sa nacionalnim sastavom iz 1991. god., kako je predviđeno amandmanima, što će zahtijevati vođenje javnog diskursa, te održavanje seminara i sastanaka.

Uzimajući sve pomenuto u obzir, učesnici su se složili da će građansko društvo odigrati odlučujuću ulogu u provedbi ustavnih amandmana, i da će amandmani, ukoliko se provedu na odgovarajući način, predstavljati stvarni napredak. Neki su naglasili da bi se amandmani trebali smatrati dijelom dužeg procesa na kraju kojeg bi Bosna i Hercegovina trebala biti samoodrživa i funkcionalna država.

Na kraju sejdnice Foruma, učesnici su se zahvalili Visokom predstavniku za njegov rad u Bosni i Hercegovini i za napore koje je uložio kako bi ojačao civilno društvo, te su mu poželjeli sve najbolje u njegovom budućem radu.